

Insemnatatea paganismului in istoria revela- tiunii.

Tendinta critica destructiva moderna, nu este puru istorica, ci dogmatica. Tractarea vietii mantuitorului nostru I. Christosu inca nu urmareste interese istorice ori essegetice subordonate, ci scrutéza bas'a religiunii crestine din punctu de vedere istoricu, parte pentru sustinerea asiediaminteloru bisericesci, parte pentru delaturarea acelora. Cuprinsulu problemeloru este deci de natura istorica, inse scopulu tractarei loru e dogmaticu. Insusi D. F. Strauss ne descopere tendintiele sale cu o sinceritate ce-i servece spre onóre: „Scopulu nostru — dice Strauss — nu este, a medilocu o istoria trecuta, ci din contra a fi intru ajutoriulu spiritului omenescu la eliberarea lui de sub jugulu credintiei deprimatoriu, si cá celu mai corespundietoriu medilocu pentru realisarea acestui scopu consideru eu pre lenga filosofia, scrutarea istorica. 1)

Astfelu problema vietii mantuitorului I. Christosu in stadiulu de astadi e numai lupt'a intrecredintia si necredintia, între teismu si pan-teismu.

Mant. Christosu a fostu iudeu si a lucratu între iudei. Cunoscintia iudaismului este deci de cei mai mare insemnatate pentru resolvirea problemeloru mari teologice de astadi. Cu privire la acést'a iérasu sincerulu Strauss ne marturisesce 2) cá: originea crestinismului firesce ntu se póte din destulu esplicá, inse se scie pré putienu de pe acelu tempu. Cá Dr. Strauss intradeveru n'a cunoscutu iudaismulu ne asiguréza, nu cutare teologu dóra preocupatu ci tocmai unu scriitoriu iudeu naintea caruia si Christosulu lui Strauss apare pré idealu, anume Geiger opinéza, cá: Strauss si Renan n'ar fi cunosctu de felu iudaismulu depe tempulu mantuitorului Christosu. 3) Inse durere cá neci Geiger n'a cunoscutu radicalu iudaismulu de atunci, déca sustiene cá: M. Christosu a fostu numai unu simplu fariseu cu directiune galileana si cá nu a produsu neci o idea noua etc. 4) Estmodu se esprima si altu scriitoriu iudeu anume Grätz 5) dinpreuna cu cea mai mare parte a scriitoriloru iudaici.

Alta directiune extrema sustiene, cá in doctrin'a primitiva crestinésca nu esista neci o basa iudaica. F. Ch. de Baur 6) dice, cá crestinismulu e finirea directiunei create de Socrate, astfelu, incatu desvoltarea filosofiei eline are o insemna-

tate medilicitórie. Unii sustienu, cá Crestinismulu sau desvoltatu din Essenismu, anume din impreunarea iudaismului cu filosofia elina. Ba unii nu admitu neci o desvoltare filosofica — din filosofia pagana, — ci afirma, cá m. Christosu nu numai doctrin'a ci si singuratecele expresiuni le-a imprumutatu dela filosofii elini. 7)

In acestu torentu de idei este necessaru mai nainte de tóte a lamuri raportulu dintre testamentulu vechiu si nou.

Incatu privesce raportulu dintre testamentulu nou si vechiu Augustinu 'lu caracteriséza cá se póte de pregnantu prin cuvintele: in Veteri Testamento Novum latet, in Novo vetus patet. 8)

Altcum si insusi scriitorii testamentulu nou arata necurmatu cum se implinescu profeciile si prototipurile testamentulu vechiu in cele scrise de densii. Legatur'a dintre testamentulu nou si vechiu este atât de stricta, încátu intielegérea celui dintaiu este conditionata de celu din urma.

Si totusi in butulu acestei legaturi evidente dintre prototipu si implinire, eres'a, carea amenintia crestinismulu numai de cátu la inceputu, s'a incercatu a demustrá de antitetice partile conditionate reciprocu. Genialulu gnosticu Marcion desvólta ide'a acésta in opulu seu „antitheseis“ si-si infintiéza numai decát unu sistemulu propriu. Inse de si strict'a legatura dintre testamentulu vechiu si nou e nedisputavera, si ide'a antitesei se pare curiósa, totusi este usioru esplicabila.

Cáci legatur'a nu eschide diferinti'a dintre ambele testamente. Si intr'adeveru la o asemenare este dubiosu, óre prevaléza caracterulu omogenitatii carele se estinde ca unu firu rosiiu preste intréga ss. scriptura, incependu dela genesa pana la apocalipsa, séu diferitul spiritulu, ce caracteriséza de o parte testamentulu vechiu ér de alta parte testamentulu nou. Unele pasage din evangeliu ne revóca in memoria descrierea vietii patriarchiloru din genesa. Multe in deosebi din apocalipsa ar poté fi calificate între cartile profetice din testamentulu vechiu, ér de alta parte unele carti didactice din testamentulu vechiu sar nimeri de minune între scripturile testamentulu nou. — Si totusi esiste unu muru între testamentulu vechiu si nou, unu ce, ce se póte mai multu simti decatu descrie.

Acést'a diferintia s'ar poté asemená in unele privintie cu desvoltarea bisericei crestine. Cáci déca vom asemená primele comunitati crestine precum le aflamu descrise in evangeliu, faptele apostoloru si in epistótele apostolice, cu biserica de astadi; de siguru vom afla mari diferin-

1) Das Leben Jesu für das Deutsche Volk bearbeitet Leipzig 1864. Pag. XIV.

2) l. c. pag. 165.

3) Das Judenthum und seine Geschichte, Breslau 1864. pag. 159.

4) l. c. pag. 111. 153.

5) Geschichte der Juden, Leipzig 1863, 2. Aufl. 3 Bd.

6) Christenthum und christliche Kirche der drei ersten Jahrhunderte 2. Ausg. 1860. pag. 11.

7) Meredith The prophet of Nazareth etc. London 1864.

8) Ouæst. in Esxod. 73.

tie. Bas'a esentiala si aci este comuna si totusi in lucruri partiale sau intemplantu unele stramutari.

Ce este forte naturalu, caci in decursulu secliloru sau ivitu probleme despre cari primi crestini neci idea nu avéu; sistemula adeveruriloru cuprinse numai in germine in ss. scriptura sau organisatu si inbogatitu prin o desvoltare continua. Liturgi'a, disciplin'a si cestiunile de dreptu erau la inceputu simple si numai in germine facia de maréti'a desvoltare ulterioara. — La asemenarea primeloru comunitati crestine cu biseric'a de astadi deci ni sar presentá in unele privintie o asemine lacuna ca si la asemenarea testamentului vechiu cu celu nou déca nam fi in positi'a de a urmari din pasu in pasu tóte fasele acelei desvoltari, anume prin studiulu istoriei bisericesci.

La testamentulu vechiu si nou inse nu esista o transitiune atatu de evidenta. Caci acest'a nu sa desvoltatu din celalaltu ca o planta din semintia; si neci s'ar fi potutu desvoltá candva, se fi esistatu asiedimentulu vechiu pana in eternitate. O fapta, carea nu s'a desvoltatu successivu ci s'au efeptuitu intr'unu momentu prin vointia divina, a demarcatu lini'a dintre testamentulu vechiu si nou, dandui acestuia unu caracteru propriu, diferitu de celu alu testamentului vechiu. Acestu faptu este intruparea fiului lui Ddieu. Acést'a forméza diferinti'a fundamentala dintre ambele asiedieminte intru ajungerea scopului supremu, diferinti'a intre implinirea legii in speranti'a venirei lui Messia, si intre credinti'a neclatita in doctrin'a si person'a fiului lui Ddieu.

Aici nu póte subversá o transitiune successiva, o medilocire. Incátu privesce inse doctrin'a, in natur'a ei zace, fie accia de ori ce cuprinsu, cà se desvólta organicu. Desvoltarea acést'a naturala nu e delaturata neci din istori'a revelatiunei. Precum in genere dispositiile supranaturali sunt formate dupa analogi'a puteriloru si organismeloru celoru naturali, astfeliu au binevoitu Ddieu si revelatiunile sale a le impartasi ómeniloru, successivu, priintr'o desvoltare organica. Estmodu adeverurile revelate devinu totu mai chiare mai precise si in cuprinsu mai bogate.

Séu dóra cu incheierea testamentului vechiu se se fi intreruptu acést'a desvoltare organica spre a face locu altoru adeveruri ne mai pomenite? Se nu fi continuatu fiulu lui Ddieu innaltierea edificiiu testamentului vechiu, ci dóra se fi claditu unu edificiu nou, folosindu numai putiené petri din celu vechiu?

Neci decatu, noi vom affá o catena intre revelatiunea pregatitorie depe tempulu profetiloru — in intielesulu mai largu, — si intre implinirea acelor'a in testamentulu nou. Si acést'a medilo-

cire cade pe tempulu incorporarii poporului israiltenu in imperiulu elinu-orientalu.

In periodulu acest'a inca nu le lipséu iudeiloru carti religiose, teologice, filosofice si profane. O parte din acést'a literatura a fostu multu pretiuita de catra natiunea intréga si de catra palestinesi aprópe insirate intre cartile cele sante, ér iudeii elenisati din Egiptetu si instrainati de iudaismulu classicu, le acceprara tocmai fora siovaire intre cartile cele sante. Si aceste sunt cartile nóstre deuterocanonice, numite de protestanti apocrife.

Fóra aceste carti ar fi o lacuna in organismulu revelatiunei. Aceste suntu copci'a prin care se impreuna ambele testamente.

(Va urmá.)

Cuventare

pentru duminéc'a a XII-a dupa Rosalie.

„Mai usioru este funei corabiei se intre prin urechile acului, decatu bogatului se intre intru imperati'a lui Ddieu“ (Mat. XIX. 24.)“

Ce judecata infricosata! Ce cuvinte infiorátorie! Bogati'a se stee intre omu si vecinic'a sa fericire! Dara atunci óre Iub. A. cine se póte mantui? Au dóra este cineva pre lume carele se nu caute agonisala? Au nu sunt averile de lipsi spre sustienerea nóstra? Au póte cineva se-si urasca trupulu seu? Apoi lasa inim'a si sentiulu si mintea pre cineva se véda pre ai sei in lipse, in seracia, in nevoi? Au nu ensusi Apostolulu argumentéza cà „celu ce nu pórtu grija de ai sei si mai vertosu de ai casei sale, a cadiutu din credintia si este mai reu decatu celu necredinciosu“ (I. Timot. V. 8) Si cu tóte aceste avuti'a se stee intre omu si fericirea sa eterna? Au nu se vede din aceste, cà este contradicere evidenta intre scripturi?

Nu Iubitiloru! Domnediescile scripturi nu sunt in contradicere, ci din contra sunt in cca mai deplina armonia si consonantia.

Bogatulu din evangelia, care se imbraca in porfira si in visonu si-si petrecé in tóte dilele lumiatu, n'a facutu mila cu Lazaru, carele zacé la usiele lui plinu de bube. flamendu si lipsitu. Ceialaltu bogatu din evangelia, caruia i rodise tiériná cugetá numai la desfatarile si dulcetiele vietii. Ei amendoii aa fostu osanditi. Bogati'a loru reu întrebuintiata a statu intre densii si mantuirea loru. Mai marele vamesiloru Zacheiu, inse imparte intre seraci jumetate din averea sa, resplatesce impatratu nedreptatirile ce li-a facutu si se mantuesce. Avera lui a fostu deci mijloculu prin carele s'a mantuitu. Din tóte aceste vedemu inusa cà nu bogatia in sine sta intre omu si mantuirea lui, ci întrebuintiarea rea a bogatiei.

Cum se întrebuintiéza inse reu avutiile? In doue chipuri mai vertosu: 1. prin respire, 2. prin scumpetate séu avaritia.

I

Amendoue aceste pecate urite purcedu din unulu si acelasi ivoru din egoismu, se despartu in aparintiele loru unele de altele, pentru ca mai tardiu se sferiésca in marea egoismului si a osandei, in iada.

„*Siese dile se lucrezi si se faci intru acele tóte lucrurile tale*“ dice porunc'a. In urmare a acestui preceptu Ddieu omulu este indatoratu se lucreze mereu, ca prin munca onesta se se sustiena pre sine si pre ai sei. Elu trebuie se agonisésca ca se nu devina aternatoriu dela bunavointia si adese ori dela lacomi'a omeniloru si ca in nepotintiele sale se nu cada spre greutatea statului. Elu trebuie se asude mereu, ca se acopere trebuintiele si lipsele sale dilnice, cari adese, prea adese lu facu se tréca cu vederea lipsele sale sufletesci. Elu trebuie se lucre si se agonisésca ca se aiba cu ce se alerge intru ajuforiulu fratelui seu celui din nevoie si scárba. Elu trebuie se-si elupte o independintia órecare materiala, pentru ca cu tigna si cu folosu se-si póta cautá de nobilitarea inimei, de mantuirea sufletului seu. Din aceste vedeti voi Iub. A. cá lucrulu si agonisirea onesta sunt pentru omu binecuventarea cea mai mare.

Dara resipitoriulu, are dènsulu óre parte de acésta binecuventare? Implinesce elu porunc'a santa a lui Ddieu? Nu Iubitiloru! elu nu implinesce, ci calca! Elu ca si fiulu celu retacitu din evangelia si-ié partea mostenita dela parinti, averea castigata cu truda si chinu si ducenduse in tíer'a peccatorulu o resipesce intru desmerdatiuni. Lucrarea lui continua se cuprinde intru asi petrece, trud'a lui intru a se restatia la mese bogate, grij'a lui se se incungiure cu lucsu, fal'a lui se resfire cu mani pline aurulu seu, fericirea lui se-si dica di dupa di si óra dupa óra: „*Sufflete! ai multe bunetati adunate pentru mai multi ani, manca, bea si te desfatéza*“ (Luc. XII. 19.)

„*Vinde averile tale si le da seraciloru si vina dupá mine*“ invétia Dlu in evangeli'a de astadi. Si ce vor se dica alta aceste cuvinte, decatu: omule! invingeti iubirea de tine, calca pre egoismulu teu si te fa binefacatoriulu omenimei patimitoria, urmandu-mi mie pre calea virtutiloru. Dara urméza resipitoriulu acestei sante chiamari? Iubirea de sine lu opresce pre densulu se faca acést'a. Pornirile trupesci destépta intrensulu poffele. Aceste lu-aranca in bratiile placeriloru si placerile lu-predau patimiloru. Imbuibarea si beti'a, sumeti'a si necurati'a dinpreuna cu tóte cele lalte urmari ale resipirei, punu pre densulu jugulu loru greu apasatoriu si elu perdiendu demnitatea omenésca póta in rabdare acestu jugu umilitoriu si rusinosu, facendu-se robu ticalosu alu peccatului. Apoi dela unu asemene robu se mai póte asteptá óre se aiba sentiu pentru faptele milei trupesci? Se mai póte asteptá ca unu asemene robu se prícepa si se seversésca faptele milei duhovnicesci? Sciti inse cá fara seversirea acestoru fapte mantuie nu póte se fia „*Adeveru dicu voue, ceea ce nu ati facutu unuia dintre acesti frati mai mici ai mei mie nu mi-ati facut*“ (Mat. XXV. 45.) dice Dlu.

Resipitoriulu i-a incredintiatu Ddieu unu talantu, averea, ca se negotietórésca cu densulu si se dobendésca altu talantu, mantuie. Daru ce face elu? Inmultiesce talantulu? Au nu ca si servulu lenesiu si viclénu lu-ingrópa in pamentu, cheltuindu averea sa pre nimicuri trecetórie si nefolositorie, imbetandu-si sufletulu cu placeri neertate, adormindu-si consciinti'a cu patime infioratórie, vediendu-si mantuie pre vanitati trecetórie lumesci? Au nu se va dice si despre densulu, ce s'a disu despre slug'a vicleana si lenesia: „*Luati talantulu dela densulu... si pre slug'a netrebnicu aruncati-o in intunereculu celu mai din afara*“ (Mat XXV. 28. 30.)

Acést'a sórte lu va ajunge negresitu si inca

aici pre pamentu. Patim'a sa neiertata lu-va aduce la sap'a de lemn. Averea lui multu putina o voru rapi-o patimile si sigura e diu'a in carea: „*seraciu lu va ajunge ca unu hotiu si lips'a ca unu inarmatu*“ (próverb. XXN, 34.) Elu resipitoriulu pre carele cei insotiti cu densulu lu-admirau si-i maguliau, va fi aruncatu in intunereculu celu mai din afara alu seraciei si alu lipsei. Pre elu lu-voru ocoli toti, lu voru nebagá in seama toti. Chiaru si consotii lui de odinióra lu voru parasi. Numai patim'a sa nu. Ea i va fi o tovarasia credintiósá, lu-va insoti pretutindenea, lu-va munci preste tóta viétia lui, ba inca va patrunde impreuna cu densulu intunereculu mormentului si va marturisi in contra lui inantea dreptului judecatoriu! Si asia se va implini intru densulu cuventulu dreptului: „*cei ce ara fara de cale si cei ce samena, doreri si — secerá lorusi*“ (Iov. V. 8.) pentru cá unii ca acestia imperati'a lui Ddieu nu o voru mosceni. (Galat. V. 21.)

Dara veti intrebá voi Iub. A. ce ne privesce pre noi resipirea? Avemu noi ceva de resipitu? Nu muncimu noi óre mereu numai ca se potemu duce o viétia cinstita, ca se acoperima lipsele si trebuintiele nóstre simtite si se implinimu datorintiele nóstre multe si mari? Luati-ve inse pre sama Iub. ca se nu gresiti. Nu numai bogatulu cu palate pompose, cu capitale mari, cu mosii estinse póte fi resipitoriu, ci si seraculu, ci si cersitoriu chiar. *Tóta cheltrúie'a ce nu e neincungiuratu de lipsa si intrece poterile nóstre materiali este resipire.* Acestu adeveru este recunoscutu de toti. Dara óre urméza'i toti? Suntá crestini de aceia, cari lucréza intréga septemana in sudórea fetiei loru si paru a implini porunc'a lui Ddieu. Dar déca acesti crestini in dile de serbatori si dumineci umplu cracimile si aci risipescu totu ce au agonisitu preste septemana, pre candu póte casnicii loru ducu lipsa de tóte, — au nu sunt ei resipitori? Sunt crestini de aceia, cari lucra intinsu preste totu anulu. Dar déca densii prin usiuritate, prin nechipsúie'la séu in ospetie cheltuescu aprópe intréga agonisél'a de preste anu, ce sunt ei alta decatu resipitori? Au nu lucra mam'a iubitória necontenitu? Au nu asuda parintele di si nópte? pentru ce óre? Ca se imbrace aceea pre fic'a sa, acést'a pre fiulu seu cu vestminte si podóbe, cari nu se potrivescu delocu cu starea si averea loru. Si acésta nu este óre risipire invederata si ne iertata? Au nu prin astfelu de fapte neintielepte si necrestinesci se îngusta mosiile nóstre, se strica starea nóstra materiala, se pagubescu sufletele nóstre? Pentru aceea ve sfatuescu Iubitiloru! cu Domnulu: „*Luati aminte de vai însive, ca se nu ve îngreuiati cu satiulu mancarii si cu beti'a.*“ (Luc. XXI. 34.) si intipariti aduncu in inimile si mintile vóstre adevéru cá tóta cheltrúie'la ce nu e neincungiuratu de lipsa si carea trece preste poterile materiali ale omului, este resipire, carea strica starea lui buna pre pamentu si inchide usile ceriului dinaintea lui.

Candu ne poruncesce inse Ddieu Iub. A. cá se lucramu mereu si cele agonisite se le pastramu, éra nu se le risipimu, totu deodata ne opresce se nu cademu in peccatulu opusu, in scumpete, sgárca séu avaritia, despre ce in partea a

II

Credinti'a desiérta a popóreloru sustiene, cá cómorele ingropate in pamentu, de aceea nu le potu scóte ómenii la lumina, pentru cá deavolulu sta de-

asupra loru si le pazesce. Nu vedeti voi Iub. A. in icon'a acést'a a comóreloru cu deavolulu pre sghâr-citulu? Éca asia cum si-inchipuescu ómenii nesciuti cá sta deavolulu pre comór'a ingropata, asia, toc-mai asia sta avarulu pre saculu seu cu bani, bucu-rosu cá-ii posiede, fricosu cá-ii póte pierde, lacomu se-ii inmultiasca. Insusirile unuia sunt comune si celui alaltu. Deavolulu e lacomu, asemenea si avarulu. Diavolulu e insielatoriu. este si avarulu. Deavolulu e fara mila fatia cu victim'a sa. Fara mila este si avarulu cu nenorocitulu carele i cade in ghiarele sale de fiara! Are deavolulu vre-unu folosu de sufletele, pre cari prin maestiile sale le trage la sine in iadu? Nici unulu. Placerea lui i este, ca se fie ale sale, ca se le pazasca. ca vediendu-le chinuindu-se, se-se nasca intrensulu de nou poff'a de a vená altele. Asia si avarulu. Doband'a ce o are densulu din averile sale, consta intru aceea, ca se le posieda, ca se le vada, ca semtiendu-le lacomi'a nesaturata se atitia de nou poff'a intrensulu de a cautá modu si mijlóce spre a le inmultí si totu inmultindu-le, se nu se mai sature de ele precum nu se mai satura marea de apele ce se'revarsa intrens'a, pre cum nu se mai satura iadulu de jertfele ce le inghite!

Iubitiloru! multu adevetu cuprindu insine cuvintele: scumpulu multu perde. Elu perde tóta ór'a, totu minutulu, tóta secund'a din viéti'a sa. Si-pierde ensasi viéti'a. Fiindu uniculu scopu alu vietii sale adunarea averii, gramadirea bogatiiloru preste bogatii si comoriloru preste comori, elu nu da pace sufletului, nu repansu trupului seu. Elu lucra, ostenece, trudesce ca se puna preste olalta metalele reci si mórte pre cari le numesce comori. Ca se-si ajunga scopulu elu 'si detrage hran'a de lipsa, beutur'a de lipsa, imbracamintea de lipsa. Astfelu pre langa tóte tesaurile sale elu este pururea seracu. pururea flamendu si setosu si golu. Mai seracu decatu argatulu ce lucra cu diu'a la altulu. Mai flamendu decatu cersitoriu, ce manca cu dulce mil'a primita. Mai golu decatu orfanulu ce privesce cu bucuria la vestmintele, ce le porta din darulu altuia. „*Singuru e si nu are pre nime, chiaru fiu seu frate nu are si totu munc'a lui nu are sfirsitu si ochiulu lui nu se satura de avutia*“ (Eceles. IV. 8.)

Da elu nu are pre nime! Soti'a e o roba, fiulu unu strainu, carele i cheltuesce averea, fratele seu unu dusimanu deca nu trage inhamatu la carulu lacomie sale, omulu, unu obiectu banu numai de exploatatu. Asia lacomulu nu are nimic santu pre lume. Legaturile cele mai gingasie si scumpe nu esista pentru densulu. Totu mijloculu i éste iertatu numai se-i aduca dobanda. Chiar insielatiunea si celaiulu furtulu si tradarea sunt mijlóce de cari nu se inspaimanta, cându e vorb'a de castigu! Poffiti esemple Iubitiloru ca se ve convingeti despre acést'a? Esemple aveti destule in viéti'a de tóte dilele. Cu tóte aceste ve voi aduce unulu inainte, decatu care mai ingrozitoriu abia va potea aretá istori'a altulu. Iuda este acestu esemplu. Pre densulu l'a alesu Mânt. nostru dintre multi si la ridicatu la demnitatea de Apostolu. Dintre apostoli éراسi l'a alesu si i-a incredintiatu cass'a comuna „*cá-ci punga avé si ce se punea intrens'a portá*“ (Ioan. XII. 6.) dice evangeli'a. Si tusi ce face acestu invetiacele si Apostolu?

Elu vinde, tradeaza pre invetiatoriu si Dom-nulu pentru treidieci de argintu. Vedeti ce face lacomi'a! Ea stinge totu semtiulu de mila si compati-mire, dreptu si dreptate, de onestitate si fidelitate

din inim'a omului, si-lu face mai crudu decatu tigru mai lasiu decatu hien'a, lu face se sugrume, se tradeze, se ucida, se restignésca pentru nisce mi-serabili de treidieci de arginti! Mai multu inca! Déca ar avé putere avarulu ar incercá ca si odi-nóra satan'a se restórne pre celu Atotputernicu de pre tronulu marirei, nu inse ca se sieda ensusi pre acestu tron, ci ca se-lu pota despoia de podóbele sale pretiose! Si nenorocitulu! elu cade ca si satan'a ca unu fulgeru din ceriu! Elu perde increderea si stim'a, perde dragostea ómeniloru. Toti lu ocolescu, toti lu despretiuescu, toti lu-osândescu. In decursulu intregi sale vietii este parasitu si neiubitu si candu lu scotu afara la odihn'a vecinica, nu se vérsa nici o lacrima pre urm'a lui. Chiaru moscenitorii se impartu ridiendu in comorile lui, in acele comori, cari nu i-au adusu nici o bucuria, nici o placere, nici unu folosu, nici o binecuvantare, ci truda si necasuri. lipse si griji. „*Asia e celu ce-si stringe lui-isi comóra si in Ddiu nu se imbogatesce*“ (Luc. XII. 21.) cá-ci „*celu ce aduna din sufletulu seu, altora aduna si in bunetatile lui altii se voru desfatá*“ (Sirach XIII. 4.)

Asia li merge lacomiloru aici pre pamentu. Dara óre ceriulu avé-va mila de acesti nenorociti. de acesti bogati seraci, de acesti capitalisti lipsiti de tóte? Ah! elu nu va avé, ci ii va osindi pentru totudeuna pre veci „*ca-ci va avé judecata fara de mila óre celu ce nu face mila*“ (Iacob. II. 13.) si éراسi „*lacomii nu voru mosteni imperati'a lui Ddiu*“ (I Corint. VI. 10.) dice scriptur'a.

Patimei acestei cumplite vedemu ca slujescu multi ómeni din lume. Cá-ci óre nu lacomi'a lu stapanesce pre acel'a, carele detrage tóte cele de lipsa casniciloru sei numai ca se inmultiasca averea? Au nu e acel'a unu scumpu fara de mila, carele are tóte de prisosu si totusi trece rece pre langa suferintiele deaprópelu lipsitu? Nu e unu avaru acel'a, carele asupresce pre veduve si trage venitul putinu alu orfaulu seracu, carele ocolesce legea ca se-si fáca venituri, carele se lauda ca ajuta pre deaprópele lip-situ si din nevoia, dara cu usur'a i rapesce mosi'a? Da! bogatulu acel'a, carele alunga cu vorbe aspre pre nevoiasiu dela sine, este totu asia de lacomu, ca si seraculu, carele in modu telharescu 'si insusiesce lucruri streine. Negotitoriu acel'a carele insiéla pre cumperatoriu e totu asia de avaru ca si agronomulu carele iubesce mesur'a mica. Ei toti sunt scumpi si lacomi si avari. Ei toti nu voru mosceni imperati'a lui Ddiu. Pentru aceea Iubitiloru! ve indemn u cuvintele Dlui: „*Vedeti si ve feriti de lacomia*“ (Luc. XII. 15.) si ve dicu cu Apostolulu: „*lacomi'a nici se nu se numésca intre voi*“ (Efes. V. 3.)

Din tóte cele pana aci dise ati potutu vedea Iub. A. cum stau bogatiile intre omu si fericirea lui vecinica. Resipindu noi averile nóstre ne osândimu. Legandu-ne prea tare sufletulu de ele si tien-du de uniculu scopu alu vietii nóstre agonisirea lor, imperati'a ceriului se inchide de antea nóstra. Se alegemu deci calea de mijloc. Se nu ne facemu pre-teni din mamonulu nedreptatii! Se lucramu adeca in sudórea fetii nóstre, ca se castigamu averi din cari se acoperimu lipsele nóstre dilnice familiari. Dara se lucramu si pentru sufletele nóstre. Se intindemu ajutoriu nostru celoru lipsiti si seraci, ca asia ne vomu face comóra in ceriu si nu mai asia mantuirea nóstra cu ajutoriu lui Ddiu, carele póte tóte va fi sigura, ceea ce fia! fia! Amin.

E s t r a s u

din statutele „Asociațiunii naționale în Aradu pentru cultur'a poporului romanu.“

§. 1. Scopulu societății preste totu e cultur'a naționala a poporului romanu; éra mai alesu înaintarea literaturii romane și a culturii sociale prin cetire și conversare, cu delaturarea tuturoror disputeloru politice. Spre scopulu acest'a societatea va avé:

a) a dá ajutoriu de bani séu altfeliiu de ajutoriu ori remuneratiune materiala studentiloru, și preste totu teneriloru romani mai seraci, cații ambla în institutele de invetiatura, séu și altcum se pregatescu pe orice cariera científica, artistica, industrială, de negociatoriă, séu economica; și și invetiatoriloru elementari romani, carii în chiamarea lor se trudescu cu sporiu de lauda; și autoriloru romani, carii au lipsa de ajutorintia; nu altmintrea din timpu în timpu a întinde ajutorintia scóleloru elementare, care sunt în lipsa de carti și de alte unelti scolas-tice; éra invetiaceiloru buni a dá premie;

b) din produsele literaturii romane, mai alesu din foile periodice și din gazete, precum și din alte opuri științifice, a compune o bibliotecă spre folosulu membriloru societății, și prin acést'a a medilocii: ca iubitorii de literatură încai din bibliotec'a asociatiunii se póta cunóșce și folosi unele opuri literare mai mari sumptuóșe, cari prin singuratici nu se prea potu castigá;

c) a instrui o localitate buna pentru ténerea șiedintieloru și pentru asediarea bibliotecii asociatiunii, cum și spre acelu scopu: ca acolo membrii asociatiunii, pentru folosirea produselor literare atinse sub b) și pentru înaintarea culturii sociale prin conversare, după ordulu casei, în tóta di se se póta luá parte în cetire, în jocuri de șah, de biliardu, și în altfeliiu de petreceri culte sociale.

d) a fi cu luare aminte la pasii și opurile acestora, carii se trudescu pe langa cultur'a națiunii romane, éra mai alesu pe campulu literaturii: a lucrá spre esirea opurilor literare și artistice romane, prin acoperirea șpeleru editurii, prin defigerea premiilor, și prin comendarea acestora; apoi în acestu modru a deservi de unu factoru alu naintării culturii naționale romane.

§. 2. Societatea va portá acést'a anumire: „Asociațiunea națională în Aradu pentru cultur'a poporului romanu.“

§. 3. Loculu de șiedintia alu asociatiunii e orașulu Aradu.

§. 4. Membrii societății, afara de cei subscriși, carii de odată sunt fondatorii acestei societăți, potu fi totii acei cetățieni din Austria, carii au versta deplină, dorescu cultur'a poporului romanu, au portare morala nepatată, și spre înaintarea scopuriloru societății voru oferí pe trei ani o sumă anuală celu putieniu de doi florini, la ce și fondatorii se legatuescu.

§. 6. Fiescecare membru alu societății în adunarea generală are votu decisivu; póte face motiuni, care se tienu de scopulu și lucrarea societății: póte comendá membri noi; póte fi alesu de șiedinte, viceșiedinte séu notariu alu adunării generale, și de membru alu direcțiunii, póte cercetá localitatea societății pelanga observarea ordulu casei, și acolo póte luá parte în cetire séu în alte petreceri sociale; din contra: e detoriu a coulucera, în cât uumai se póte, spre înaintarea scopuriloru societății; a implini

credintiosu însarcinarile date dela adunare și prin elu primite; éra mai alesu jumetate din sum'a anuală spre scopulu societății oferată, la începutulu fiescecarui șestru a depune înainte.

§. 9. Direcțiunea e detóre la capetulu fiescecaruia anu a dá reportu la adunarea generală despre manipularea trebiloru societății; éra deosebi și despre starea șocotiloru purtate despre perceptiuni și șpese cumu și despre starea fondulu instructu alu societății.

§. 13. Membrii, carii ar fi moralicesce patati, nu altu cum carii aru lucrá în contr'a scopulu societății, și cari nu aru implini îndetoririile asuprasi primite. — prin direcțiune, cu învoirea alor doue parti de trei din numerulu membriloru direcțiunii se voru șterge din rendulu membriloru societății, fara ca aceia se póta pretinde a li se întórce șumele de bani platite în casad'a societății.

D i v e r s e.

* **Limb'a magiara în biserică.** Ni se șrie că la aniversarea naserii. Maj. Sale în biseric'a din Halmagiu s'a cantatá o strofa din imnu în limb'a magiara și un'a în cea română, ce au provocatu o iritatiune mare. Din partene asceptamu desluciri dela locurile competente.

* **Societatea pentru fondu de teatru romanu.** Adunarea genelală a Societății pentru fondu de teatru romanu, conformu concludulu adusu în adunarea geneală din anulu trecut, se va téné în orășulu Sibiiu la 19 și 20 Septembrie a. c. st. n.u cu urmatórea

P R O G R A M A :

Diu'a prima, 19 Septembrie.

1. Șiedintele va deschide adunarea la 10 óre înainte de miadii, în localitatea ce va fi destinată pentru șiedintiele adunării generale. 2. După deschidere se voru alege doi secretari ad hoc. 3. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru înscria acei onorab. domni, cari voru voi a deveni membrii Societății, dându oferte în bani séu în obligatiuni conformu statuteloru, precum și pentru a primi tacese dela membri de pana acum. 4. Secretariulu Societății va dá cetire raportulu comitetulu despre lucrările acestuia dela ultim'a adunare generală, și se va luá concludu asupra raportulu. 5. Cassariulu Societății va ceti raportulu despre starea cassei și pesté totu despre membrii și averea totală a Societății. 6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru cercetarea raportulu cassariulu. 7. Se va alege o comisiune de 2 membri, la care se voru arata propunerile, ce s'ar face spre înaintarea scopulu Societății. 8. Se voru tiene discursuri corespundietórie scopulu Societății și aretate mai antaiu comitetulu centralu. 9. Șiedintele va inchide șiedinti'a.

Diu'a a dou'a, 20 Septembrie.

1. Deschidendu șiedinti'a șiedintele, se va ceti și verificá processulu verbalu alu șiedintiei trecute. 2. Comisiunea alésă pentru înscriere de membri și primire de tacese și oferte, va face raportulu seu și se va luá concludiunea necesaria. 3. Comisiunea alésă pentru esaminarea raportulu cassariulu și reportá despre acést'a si se va luá concludiune asupra raportulu. 4. Comisiunea alésă pentru propuneri, va reportá despre aceste și se voru luá concludiunile necesarie. 5. Se va decide loculu și timpulu adunării generale viitoare. 6. se va alege o comisiune pentru verificarea procesulu verbalu alu șiedintiei. 7. Șiedintele va inchide adunarea. Budapeșt'a 21 Au-

gustu 1880. In numele comitetulu Iosifu Vulcanu secretaru. V. Babesiu v.-presiedinte.

Nro. 126
1880.

Dela Presidiulu Reuniunii invetiatoriloru
rom. gr. or. din dieces'a Caransebesiului.

Convocare!

Pe basa §-lui 17. din statutele Reuniunii invetiatoriloru rom. gr. or. din dieces'a Caransebesiului, si conformu decisiunii adunarii generale din anulu 1879. de sub Nro. prot. 40, prin acésta se convóca adunarea generala a acestei Reuniuni, care se va tiené in Oraviti'a montana la 21 Septembrie (3 Octombrie) a. e., si dilele urmatórie.

La acést'a adunare se invita cu tóta onórea toti membrii ordinari, fundatori, ajutatori si onorari ai Reuniunii, precum si toti iubitorii de inaintarea scóleloru, a invetiamentulu si a culturei poporulu nostru romanu, observându ca toti membrii Reuniunii, precum si celelalte onorabile persóne, cari voescu a participa la amintita adunare, se potu folosi de cunoscutulu favoru de caletorie pe liniile *Orsiova, Bazias, Timisiórá, Bocsia, Vojteki*, carele se cuprind in aceea, cá cu unu biletu intregu de clasa III se póte caletori pe clasa II, ér cu jumetate de biletu clasa II, se póte caletori pe clasa III, tour si retour.

De favorulu acést'a se potu folosi toti participantii, cari se voru presenta la statiunile de pe liniile amintite, cu carta de legitimare, subscrisa de acestu presidiu, care pentru membrii ordinari, fundatori si ajutatori se tramitu si se punu la dispositiunea presiedintiloru respectivoloru despartieminte ale Reuniunii. Toti ceilalti participantii se binevoésca a se insinua la subsemnatulu presidiu celu multu pana in 16/28 September a. e. pentru de a li se pote tramite carta de legitimare pentru caletorie, ér in privinti'a cotelorulu atát membrii Reuniunii cât si ceilalti individi, se binevoésca a se adresa catra M. On. D. *Josif Novac*, invetiatoriu gr. or. in Oraviti'a montana si presiedintele despartimentulu Oravitiu.

In fine se observa, cá programa adunarii se va publica ulterioarminte.

Bocsi'a montana in 14/26 Augustu 1880.

Stefanu Antonescu m. p.
presiedintele Reuniunii.

Joane Marcu m. p.
notariu.

Concursu.

Pentru deplinirea statiunii invetiatoresci la scól'a II din opidulu *Capolnasiu*, — inspectoratulu Birsisiului protopresviteratulu Lipovii — se deschide concursu *pana la 31 Augustu a. e.*, candu va fi si alegerea.

Emolumintele suntu: I. in bani gata 357 fl. 50. II. pentru conferintie 10 fl. III. pentru scripturistica 10 fl. IV. Cortelu liberu. V. Gradina de legume de 1 jugeru. VI. 40 m. c. de lemne din care ase incaldi si scól'a.

Recurrentii voru avia ase presenta in una dumineca séu serbatóre la biserica de ase face cunoscuti cu poporulu, si asi arátá desteritatea in cantare, cei cu clase gimnasiale voru fi preferiti — petitiunile se voru substerner inspectorelui de scóle per: *Kápolnás* in Bacamezeu.

Capolnasiu 31 juliu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **Laurentiu Barzu** inspectoru de scóle.

Conformu decisului Venerab. Cons. gr. or. ara. danu dtto. 15/17 septembrie an. tr. nr. 1867/427 scól. pentru deplinirea postulu invetiatorescu de a III cl. la scólele normali tractuali din *Halmagiu* se escrie concursu cu terminulu *de alegere 20 Septembrie a. e.*

Emoluminte anuali: 500 fl. v. a. salariu si 40 fl. v. a. pentru lemne, care suma se solvesce in rate decursive.

Aspirantii la acestu postu sunt avisati, recur-sele instruate in sensulu statutulu organicu, si cu testimoniu, ca au absolvatu cu succesu bunu celu putinu 4 clase gimnasiali, ale adresa Comitetalu protopresbiteralu, si a le trimite subscrisulu pana la 19 Septembrie a. e.

Halmagiu, 16 augustu, 1880.

Ioanu Groza m. p.
protopopu si inspectoru scól.

Pentru deplinirea definitiva a statiuniloru invetiatoresci din protopresviteratulu Halmagiului:

1. *Vati'a oe josu* cu emoluminte anuali: 250 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina; *diu'a de alegere 15 sept.*

2. *Lazuri* cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina; *diu'a alegerei 16 septembrie.*

3. *Aciu'a* cu emoluminte anuali: 300 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina; *diu'a de alegere 17. septembrie.*

4. *Dumbrava* cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina; *diu'a alegerei 18 septembrie.*

Doritorii de a ocupá ver uuulu din aceste posturi sunt avisati recur-sele instruate in sensulu statutulu organicu ale adresá comitetulu parochialu respectivu si ale trimite subscrisulu pana la diu'a alegerei.

In contielegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioanu G oza m. p.
protopópu si inspec. scól.

In urm'a decisului venerabilulu Consistoriu eparchialu gr. or. Aranu din 23. Iuniu a. e. Nr. 546. B. pentru deplinirea vacantei parochii *Rontó* din protopresbiteratulu Oradi-mari se publica concursu cu terminu *pe 21. Septemvre 1880. st. v.*

Emolumintele suntu 1/2. sesiune pamentu aratoriu, dela 72. case cate una vica-mesura de grau, stolele indatinate, cuartiru liberu cu 3. chilii, gradina de legume, dela tóta casa una di de lucru; doritori de a recurge au se se arete in fatia loculu intru una dumineca séu serbatóre, si recur-sele sale se le substérna protopresbiterulu concerninte Simeonu Bica in Oradea-mare — Nagy-Várad.

Ronto 17. Augustu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Simeonu Bica** protop. Oradii-mari.

Se escrie concursu pentru deplinirea vacantulu protopresviteratu alu *Borosineului* pe langa dotatiunea urmatóre:

I

din protopresviteratu

a) dela fiecare parochu, administratoru parochialu si capelanu cu capelania sistemisata câte unu cubulu de cucurudiu sfarmatu:

b) dela facare cununia câte 2 fl. v. a. pentru siedula:

c) pausial pentru cancelari'a protopopésca pana la 200 fl. pe langa substernerea socotelei la sindulu protopopescu.

II

dela parochi'a din Borosineu

a) Un'a sessiune de pamentu parochialu in natura, din 32 de jugere.

b) birul preotiescu dela 130 de case dupa usulu de pana acuma.

c) Venitele stolare din acést'a parochia.

Recurintii au sè produca documinte autentice, cà pe langa sciintiele teologice posedu si cele juridice séu barem filosofice, ori optu clase gimnasiale, si cà suntu bine meritati pe terenulu bisericescu conformu §-lui 3 din regulamentul pentru deplinierea protopopiateloru.

Terminulu pentru insinuarea recurseloru se de-fige *pe 17 septembrie 1880*, fiindu aceste, adresate comitetulu protopopescu al Borosineulu a se tramite Comisariulu consistorialu Iosifu Goldisiu protosin-celu episcopescu in Aradu; cand apoi in duminéc'a din 21 septemvrie st. v. la 10 óre a. m. membrii Comitetulu protopopescu intranti la Borosineu voru censurá recursele intrate.

Datu in Borossebesiu la 10 Augustu 1880.

Comitetulu protopopescu.

In contielegere cu mine: **Josifu Goldisiu** m. p. Comisariu Consistorialu.

Pentru deplinierea statiunei invetiatorescu din **Zimbru** in inspectoratulu Jenopoliei (Borosineu) cu terminulu de alegere *pe 14 Septemvrie a. c. st. v.*

Salariulu 157 fl. 50 cr. v. a. 5 cubule de grau, 5 de cucurusu, 12 orgii de lemne, din care este a se incaldi si scola, cuartiru cu gradina.

Dela recurrenti se cere se produca testimoniu de preparandie, de calificatiune, si se aiba cunoscintia limbei magiare, apoi pona la dioa alegerei in vre-o duminéca ori serbatoare, sè se prezenteze la s. Biserica de acolo, ca se si arate desteritatea in cantarile bisericescu si tipicu.

Recursele adresate comitetulu parochialu se voru trimite pona la 7 Septemvrie a. c. st. v. inspectorulu scolariu Nicolau Beldea in Borosineu care e si posta ultima, -cele mai terdiu intrate nu se voru lua in consideratiune.

Zimbru 9 Augustu 1880.

Comitetulu parochialu

Cu scirea mea.: **Nicolau Beldea** insp. scol.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or. din comun'a **Ravn'a** inspectoratulu Jenopoliei, cottulu Aradu se escrie concu su cu terminulu de alegere *pe 21 septemvrie a. c. st. v.*

Emolumintele suntu: 70 fl. v. a. 5 cubule de grau, 5 cubule de cucurudiu, 1 si 1/2 jugeru pamentu aratoriu, 8 orgii de lemne din care este a se incaldi si scóla, cuartiru cu gradina de semenatu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune sunt avisati recursele loru instruite in sensulu statutulu organicu si adresate comitetulu parochialu, celu multu pana

la 15 septemvrie a. c. st. v. ale trimite inspectorulu de scóle Nicolau Beldea in Borosineu, care este si posta ultima. Recursele intrate dupa acestu terminu nu se voru lua in consideratiune.

Ravn'a 14 aug. 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Nicolau Beldea** m. p. inspectoriu.

Devenindu postulu invetiatorescu din **Pustinisiu** in vacantia, prin acést'a se escrie concursu pre acelu postu cu terminulu de alegere *pe 7 septembrie st. v.*

Emolumintele suntu:

1. In bani gata 105 fl. v. a.

2. 50. meti grau

3. 1 maja clisa

4. 1/2 maje sare

5. 12 punti lumini

6. pentru macinatura 12 fl. v. a.

7. 2 stangini de lemne

8. 8 stangini de paie din care se va incaldi si scóla

9. jumetate din venitul pomiloru si a pómeloru din scóla de pomaritu

10. pentru visitarea mortulu 30 cr. dela ingropatiuni unde va fi poftitu 20 cr

Reflectantii la acestu postu au a-si adresá recursele catra comitetulu parochialu din Pustinisiu prin Dlu inspectore scolariu. Iosifu Gradinariu per Vinga in Secsány.

Pustinisiu la 2 Augustu 1880.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: **Josifu Gradinariu** m. p. inspec.

Publicatiuni de licitatiune minuenda.

Prin dispositiunea V. Consistoriu aradanu dto 28 faur a. c. Nr. 450—849. epit. la biserice'a din **Pe ca-rom.** concedinduse aurirea noului iconostasu (templa), vapsirea straneloru si a scauneloru, spre acestu scopu *in 10 Septem: a. c.* la 10 óre a. m. se va tiene licitatiune minuenda in scóla de langa biserica; pretiulu de strigare e 2600 fl. Licitantii se indatoréza la depunerea vadiulu de 10% Conditiiunile de licitatiune se potu vedé la oficiulu parochialu din locu.

Pesc'a-rom. 16 Aug. 1880.

Teodoru Dragosiu

presiedintele comitetulu.

Pentru acoperirea Bisericei rom. gr. or. cu sindila, ér a turnulu cu plevu, repararea si varuirea interna si esterna, se escrie concursu de licitatiune minuenda, carea se va tienea *la 31 augustu v. (12 septemb r.)* 1880 la 11 óre a. m.

Pretiulu esclamarii este: 1775. fl. v. a.

Doritorii de a întreprinde acést'a lucrare sunt avisati a se presentá la cas'a bisericei rom. gr. ort. din **Simandu** protopresviteratulu Chisineulu, prove-diuti cu vadiu de 10%, ér preliminarulu — si pana atunci — se póte vedea la oficiulu parochialu.

Simandu la 9/21. Augustu 1880.

Massimilianu Leucutiá m. p.

Ioanu Voluntiru m. p.

presed. com. paroch.

not. com. paroch.